

**SPRÁVA Z X. SLOVENSKEHO
PSYCHIATRICKÉHO ZJAZDU
(Martin, 21. – 24. jún 2012)**

V dňoch 21. – 24. júna 2012 sa v Slovenskom komornom divadle v Martine konal jubilejný X. slovenský psychiatrický zjazd (X. SPZ). Pre odbornú verejnosť očakávaná (a azda aj radostná) udalosť, teraz však zatienená nedávnym úmrtím prof. MUDr. Vladimíra Novotného, CSc. Jeho pamiatke bol venovaný priestor pri vstupe do divadla – kondolenčná kniha, poster s biografiou, doplnený fotografiami z pracovného i osobného života. Prof. Novotný patril k neodmysliteľným postavám zjazdov a stretávali ho tu mnohí jeho kolegovia-priatelia. Jednotlivých ročníkov sa zúčastňoval pravidelne ako prednášajúci, býval stabilnou súčasťou organizačných výborov. V ostatných rokoch zabezpečoval aj uverejňovanie abstraktov zo zjazdu v našom časopise, pre ktorý aj pripravoval správy z podujatia. To všetko dnes, žiaľ, patrí už iba spomienkam...

Potešujúcou skutočnosťou týkajúcou sa odborného programu bolo, že vysoký počet registrovaných účastníkov sa premietol aj na návštevnosti prednáškových blokov. S tematikou závislosti/nadužívania psychoaktívnych lá-

tok odznelo 8 prednášok (z celkového počtu takmer 90) a bolo prezentovaných 6 posterov (z celkového počtu 22). Subjektívny výber príspevkov si dovoľujem čitateľom teraz priblížiť.

Doc. Pečeňák s kolektívom autorov z Psychiatrickej kliniky LFUK a UNB v Bratislave pripravil blok prednášok týkajúcich sa komplikácií nadužívania alkoholu.

Dr. Janík (s Dr. Vašečkovou) v ňom prezentovali príspevok „*Akútne hospitalizácie pre intoxikáciu alkoholom*“. Súbor tvorili pacienti vyšetrení pre psychické poruchy súvisiace s intoxikáciou alkoholom na ambulancii kliniky počas bežného pracovného času a v ústavných pohotovostných službách počas 3 mesiacov roka 2012. Do analýzy bolo zahrnutých 114 pacientov (cca 5 % zo všetkých vyšetrení; z toho ¼ muži). Najčastejšími dôvodmi vyšetrenia boli agresívne správanie a verbalizácie suicidálnych úmyslov v ebriete. Autori v prednáške upozornili na pracovnú záťaž týchto ambulancijných výkonov vyplývajúcu pre pracoviisko a celkové finančné náklady vynakladané na príslušných pacientov štátom (u väčšiny pacientov zapojenie zložiek záchranného systému, observácia na oddelení či aspoň krátka hospitalizácia).

Doc. Pečeňák v bloku prezentoval dve prednášky: „*Diferenciálna diagnostika psychotických stavov podmienených závislosťou od alkoholu*“ a „*Reverzibilita mozgového poškodenia spôsobeného chronickým užívaním alkoholu*“. Obe boli koncipované ako literárny prehľad o probléme konfrontovaný kazuistikami. V prvom príspevku (prvý autor – prof. Novotný, spoluautori Dr. Királyová a doc. Kolibáš) sa venoval psychotickým komplikáciám závislosti od alkoholu. Kazuistikami ilustroval niekoľko diagnostických výziev týkajúcich sa psychopatologickej interpretácii vybraných fenoménov, s ktorými sa stretávame v klinickej praxi. Pripomenul, že diferenciálno-diagnostické problémy nastávajú vtedy, ak je netypický klinický obraz alebo priebeh. V druhej prednáške (spoluautorka Dr. Pastrnková) sa venoval kognitívnym deficitom spôsobeným nadužívaním alkoholu. Prezentoval kazuistiky pacientov závislých od alkoholu s prekvapujúcou mierou reverzibility veľmi závažných kognitívnych porúch. Na záver podčiarkol, že štúdium reverzibility procesov spôsobených dlhodobým účinkom alkoholu môže slúžiť aj ako všeobecný model pre výskum mozgovej atrofie a možnosti liečby kognitívnych porúch.

Spolu s kolegami Dr. Janíkom a Dr. Hapalovou sme pripravili prednášku o „*Prediktoroch rozvoja delíria tremens*“. V retrospektívnej štúdií sme analyzovali faktory asociované s rozvojom delíria tremens u 165 pacientov prijatých na hospitalizáciu v rokoch 2010 a 2011 pre alkoholový abstinencný syndróm (z nich 30 už bolo prijatých s delíriom tremens a u ďalších 15 sa táto komplikácia rozvinula v priebehu hospitalizácie). Zamerali sme sa na (klinické a laboratórne) parametre zistené u pacientov pri prijatí (resp. v rámci prvého dňa hospitalizácie) a analyzovali sme ich vzťah k rozvoju delíria. Zistili sme, že GMT (> 10), suma hodnoty transamináz AST + ALT + GMT (> 10), ako aj pomer AST / ALT (> 2) môžu potenciálne slúžiť ako prediktory rozvoja delíria tremens. Poukázali sme na praktickosť týchto do-

stupne merateľných parametrov, ale aj potrebu ich verifikácie v prospek-
tívnej štúdií.

Druhý samostatný prednáškový blok o závislostiach bol venovaný ich kli-
nickým a právnym súvislostiam.

Zaujala ma podnetná prednáška Dr. Grohola (NsP Sv. Jakuba, Bardejov) na tému „*Rizikové pitie*“. Autor na začiatok uviedol, že podľa ekonomických analýz vynakladajú jednotlivé štáty priemerne až 1 % HDP na (akékoľvek) následky užívania alkoholu. V tomto kontexte sa používa termín rizikové pitie (risk drinking), ktorý sa nemá zamieňať so škodlivým pitím (harmful drinking). Rizikové pitie je termín pochádzajúci z verejného zdravotníctva a označuje pitie takého množstva alkoholu alebo takým spôsobom, ktoré u definovaného jedinca predstavuje zvýšené riziko konkrétnej zdravotnej komplikácie, ochorenia alebo smrti (oproti alkoholovej abstinencii). Pre väčšinu chorôb je typická lineárna alebo exponenciálna závislosť. Na druhej strane, pre časť ochorení (najmä patofyziologicky súvisiacich s cievnym poškodením) je závislosť tvaru písmena „J“ a mierne pitie má preventívny efekt. Hoci pre niektoré ochorenia bol popísaný aj priaznivý či preventívny účinok mierneho pitia alkoholu (do 10 g/D), autor v prednáške upozornil na často vytrhnuté údaje z kontextu (konzum alkoholu ako prevencia jedného ochorenia môže znamenať zvýšené riziko radu iných). Zdôraznil, že pre celkovú morbiditu a mortalitu nejestvuje konsenzus o tzv. bezpečnej dávke alkoholu, a preto v súčasnosti nie je v praxi klinicky opodstatnené uvádzať jednoznačné a zovšeobecňujúce odporúčania ako piť či nepiť.

Dr. Okruhlica a kol. (Dr. Struňáková, Dr. Halčinová, Dr. Palkovič a Dr. Alexanderčíková – CPLDZ, Bratislava) informovali o „*Vyšetrení vodičov podľa novely Cestného zákona*“. V úvode pripomenuli súčasný legislatívny stav – od decembra 2012 je účinná novela Cestného zákona, podľa ktorej vodič, u ktorého bola pri riadení motorového vozidla zistená v organizme prítomnosť alkoholu alebo iných návykových látok, sa musí po rozhodnutí policajta podrobiť vyšetreniu u psychiatra. Na základe vlastných (klinických i administratívnych) skúseností s aplikáciou zákona a súvisiacej vyhlášky poskytli návrh metodického usmernenia o špecifikáciách, ktoré by pomohli výklad daného predpisu a jeho vykonávanie spresniť a zjednotiť. Prednáška sa stretla s búrlivou diskusiou, čo len potvrdzuje aktuálnosť témy a legisla-
tívne nedoriešené nastolené problémy kompetencií a konkrétnej metodiky vyšetrenia či následného manažovania diagnostikovaných závislých, ktorí boli na vyšetrenie poukázaní políciou.

Záver bloku patril prehľadovej prednáške Dr. Kvetkovej a Dr. Martinovej ml. (OLÚP, Predná Hora) o „*Karbohydrát deficientnom transferíne a iných nových markeroch alkoholizmu*“. Autorky informovali o menej známych markeroch alkoholizmu (karbohydrát deficientný transferín, etylglukuronid, fosfatidyletanol, etylestery mastných kyselín), o ich senzitivite a špecifícite, o možnostiach ich vyšetovania u nás a v iných krajinách, ako aj o ich prínose pri verifikovaní závislosti či objektivizovaní rôzne dlhých období abstinencie. Poskytnuté informácie môžu rozšíriť obzory psychiatrom v situácii,

kedy má psychiatrické vyšetrenie potenciálny význam pri rozhodovaní o vrátení vodičského oprávnenia, odobratého v dôsledku vedenia motorového vozidla pod vplyvom alkoholu.

V sekcii prednášok psychiatrov v špecializačnej príprave odznel príspevok Dr. Fizikovej a Dr. Drímalovej (Psychiatrická klinika JLFUK a UNM, Martin) na tému „*Neuropsychiatrické aspekty akútnej alkoholickéj halucinózy*“. Autorky prezentovali viaceré pohľady (odvíjajúce sa najmä od novších nálezov funkčných zobrazovacích metód) na patofyziológiu a klinický obraz tejto klinickej jednotky.

V sekcii posterov sa pravdepodobne najväčšiemu záujmu tešil príspevok autorov Dr. Martinove ml. a Dr. Stanislava (OLÚP, Predná Hora) „*Maňazment vodičov, ktorí spáchali priestupok alebo trestný čin vedením vozidla pod vplyvom návykovej látky*“. Autori uviedli a vysvetlili súčasné znenie právnych predpisov venujúcich sa tomuto problému, čím vhodne doplnili prednášku kolektívu z CPLDZ Bratislava. Mimoriadny záujem o poster bol potvrdený odcudzením jeho originálu z prezentačnej tabule... Poster sa dá stiahnuť v pdf formáte z [www stránky pracoviska OLÚP Predná Hora](http://www.stranky.pracoviska.OLUP.Predna.Hora).

Dr. Alexanderčíková, Dr. Okruhlica, Dr. Slezáková (CPLDZ Bratislava) informovali o „*Mortalite pacientov so závislosťou od psychoaktívnych látok*“. Použili údaje o 2954 pacientoch, ktorí vstúpili do liečby v CPLDZ Bratislava v rokoch 1999 – 2010. Celková mortalita bola 6,1/1000 pacientov/rok. Najvyššia zistená mortalita bola v skupine pacientov so závislosťou od sedatív a hypnotík (25,0/1000 pacientov/rok), ďalej nasledovala skupina pacientov závislých od prchavých látok (21,3), naopak najnižšia mortalita bola u pa-